

WOLAŃSKI

OD 12 KROKÓW PLANOWANIA ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ DO METODYKI KONKRETNEGO SUMP

dr Michał Wolański

UPORZĄDKOWANIE POJĘĆ

Metodologia

- Ogół metod danej nauki – z reguły metodologia nauk ekonomicznych, socjologii, nauk technicznych itp.
- Czasami błędnie mówi się o „metodologii badania”, czy „metodologii projektu”, ale nie jest to poprawne
- Metodologię SUMP określają podręczniki unijne – ogół metod sporządzania SUMP

Metodyka

- Zbiór metod danego projektu
- Metodykę konkretnego SUMP określa OPZ i ew. oferta wykonawcy (jeśli ją oceniamy) lub plan działań przy sporządzaniu SUMP in-house
- Metodyka powinna zawierać wykaz metod i wielkość prób

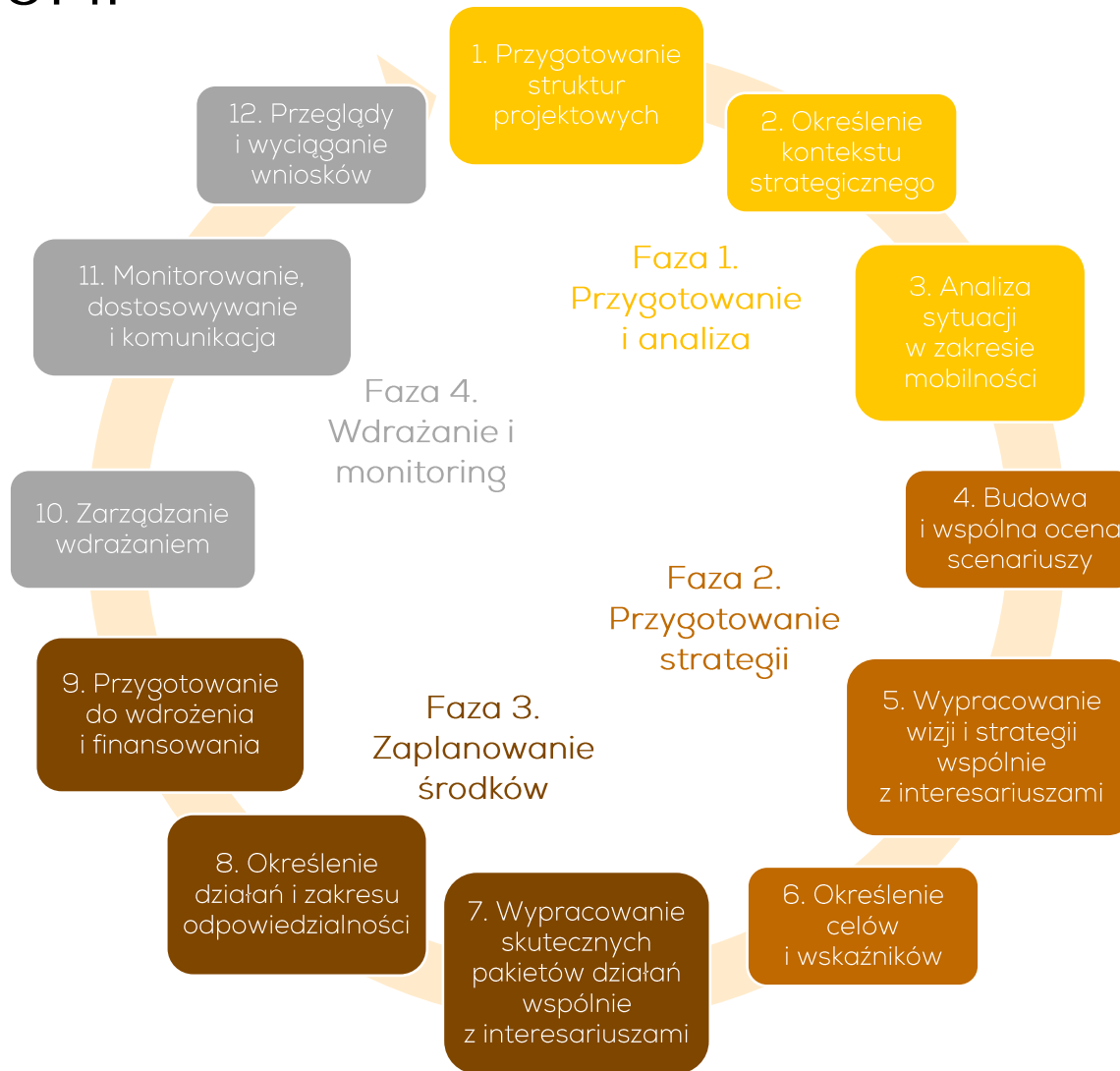
Metoda

- Pojedynczy sposób pozyskiwania lub analizy danych
- Np. wywiady domowe (metoda ilościowa), wywiady telefoniczne (metoda ilościowa), badania focusowe (metoda jakościowa), mikromodelowanie, makromodelowanie

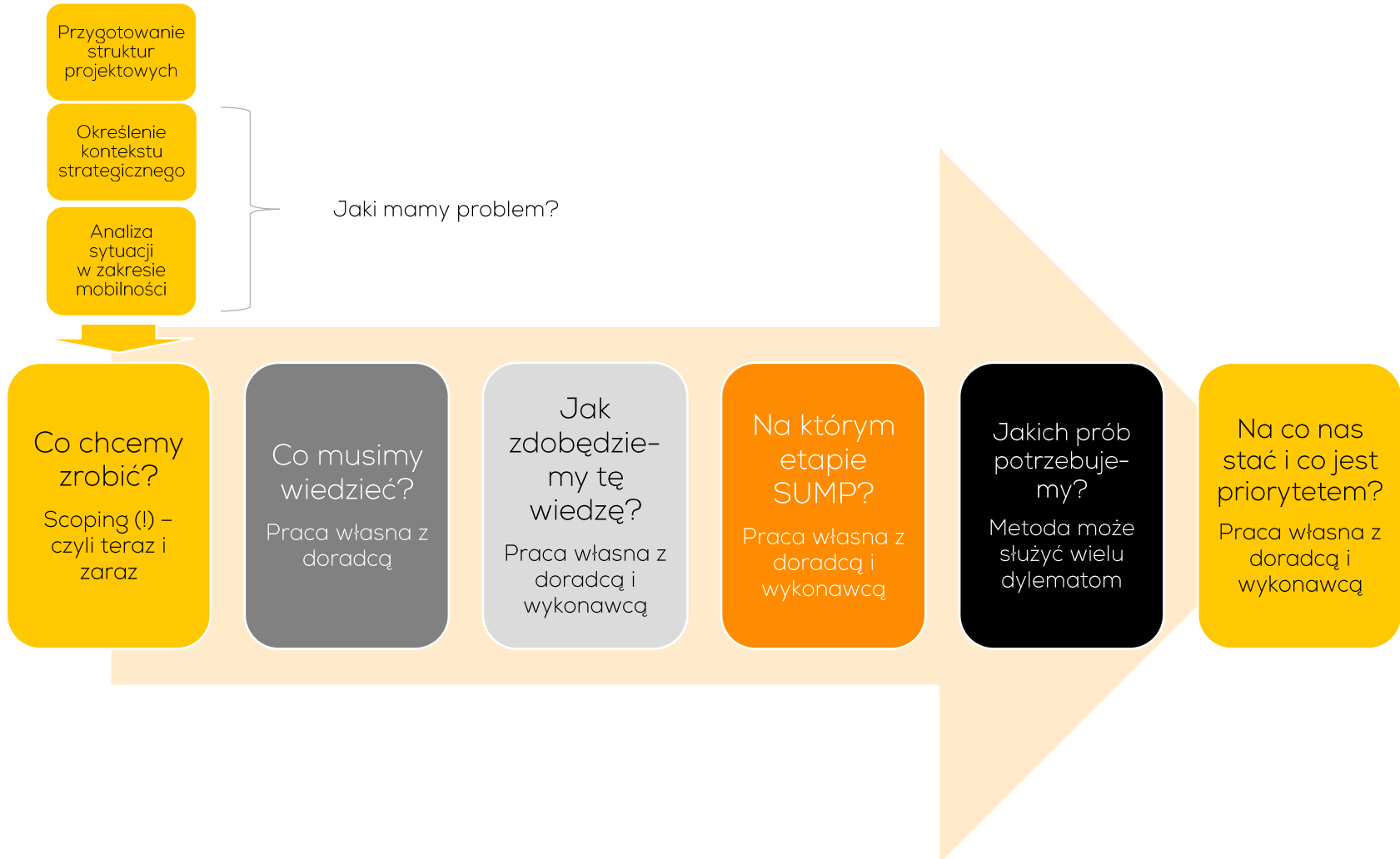
Narzędzie badawcze

- Pojedynczy przedmiot służący realizacji badania – np. kwestionariusz, scenariusz, formatka danych do analizy, oprogramowanie
- Narzędzia wypracowywane są w toku projektu, niektóre powinny podlegać uzgodnieniu z zamawiającym (z pomocą doradcy)

CYKL SUMP

SCHEMAT DOBORU METODYKI

FAZA 1. PRZYGOTOWANIE I ANALIZA

Przed i po
specyfikacji
SUMP

1. Przygotowanie struktur projektowych
2. Określenie kontekstu strategicznego
3. Analiza sytuacji w zakresie mobilności

- Desk Research – Przegląd dokumentów i analiza ekspercka, podsumowana np. analizą SWOT
  - Analiza dokumentów planistycznych, strategicznych i środowiskowych (np. bezpieczeństwo ruchu drogowego, hałas, emisje, dostępność, efektywność systemów transportowych)
  - Analiza wcześniejszych badań
  - Analiza planów, projektów wniosków inwestycyjnych
  - Analiza instytucjonalna
- Badania jakościowe / konsultacje społeczne
  - Warsztaty z interesariuszami samorządowymi – zarząd oraz rada miasta, pracownicy merytoryczni urzędów, jednostki organizacyjne miast, inne JST (sąsiednie miasta, powiaty, województwo)
  - Warsztaty z mieszkańcami i NGO
- Badania ilościowe (eksploracyjne)
- *Modelowanie ruchu*

Kursywą wskazano metody fakultatywne

FAZA 2. PRZYGOTOWANIE STRATEGII

Scenariusze jak
rozwiązać
zidentyfikowane
problemy

4. Budowa i wspólna ocena scenariuszy
5. Wypracowanie wizji i strategii wspólnie z interesariuszami
6. Określenie celów i wskaźników

- Badania jakościowe / konsultacje społeczne:
  - Warsztaty z interesariuszami samorządowymi i rządowymi – zarząd oraz rada miasta, pracownicy merytoryczni urzędów, jednostki organizacyjne miast, inne JST (sąsiednie miasta, powiaty, województwo), agencje oraz centralne urzędy rządowe
  - Warsztaty z mieszkańcami i NGO
- Ekspertyzy środowiskowe
- *Analiza wielokryterialna*
- *Analizy statystyczne i geoprzestrzenne*
- *Modelowanie i prognozowanie ruchu*

Kursywą wskazano metody fakultatywne

FAZA 3. ZAPLANOWANIE ŚRODKÓW

Wybór i
doprecyzowanie
scenariuszy

7. Wypracowanie skutecznych pakietów działań wspólnie z interesariuszami
8. Określenie działań i zakresu odpowiedzialności
9. Przygotowanie do wdrożenia i finansowania

- Badania ilościowe
- Badania jakościowe / konsultacje społeczne:
  - Warsztaty z interesariuszami samorządowymi i rządowymi – zarząd oraz rada miasta, pracownicy merytoryczni urzędów, jednostki organizacyjne miast, inne JST (sąsiednie miasta, powiaty, województwo), agencje oraz centralne urzędy rządowe
  - Warsztaty z mieszkańcami i NGO
- Ekspertyzy środowiskowe
- *Modelowanie ruchu*
- *Analizy statystyczne i geoprzestrzenne*
- *Analizy prawne*

Kursywą wskazano metody fakultatywne

FAZA 4. WDRAŻANIE I MONITORING

Po przyjęciu
SUMP

- 10. Zarządzanie wdrażaniem
- 11. Monitorowanie, dostosowywanie i komunikacja
- 12. Przeglądy i wyciąganie wniosków

- Badania ilościowe
- *Badania jakościowe*
- *Konsultacje społeczne:*
  - *Warsztaty z interesariuszami samorządowymi* – zarząd oraz rada miasta, pracownicy merytoryczni urzędów, jednostki organizacyjne miast, inne JST (sąsiednie miasta, powiaty, województwo)
  - *Warsztaty z mieszkańcami i NGO*
- *Eksperymenty*
- *Analizy środowiskowe*

Kursywą wskazano metody fakultatywne

WOLAŃSKI

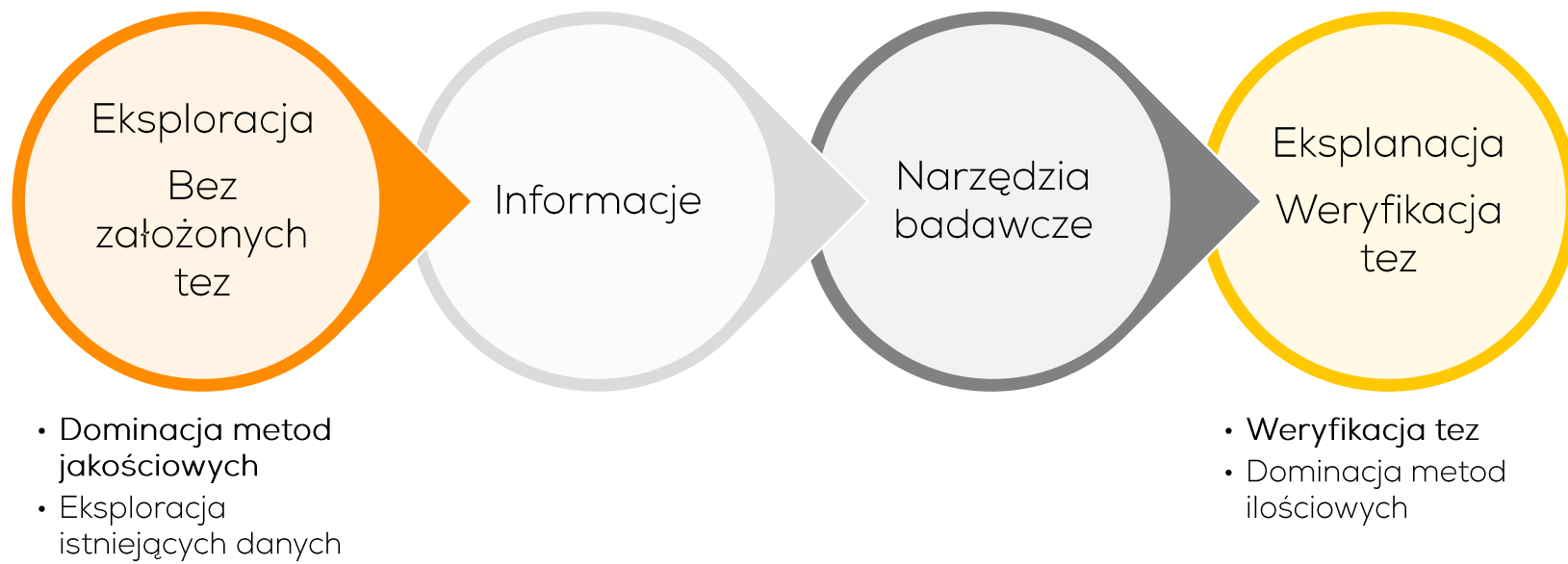

SPECYFIKA NAJWAŻNIEJSZYCH METOD SUMP W PIGUŁCE – Z UWZGLĘDNIENIEM WYZWAŃ PANDEMII

dr Michał Wolański, Mateusz Zaremba

EKSPLORACJA I EKSPLANACJA

Wiele metod może służyć zarówno eksplanacji, jak i eksploracji, ale rzadko na raz

DESK RESEARCH – PRZEGLĄD DOKUMENTÓW

W jakim celu?

- Scoping – diagnoza stanu wyjściowego
- Określenie istniejących zamiarów

Jak odnieść sukces?

- Sięgając zarówno do diagnoz, jak i rekomendacji
- Analizując również dane operacyjne (np. sprzedaż biletów, dane operacyjne komunikacji miejskiej, modele ruchu)

Jakie błędy można popełnić?

- Patrząc tylko przez pryzmat dokumentów, a nie kontaktów z instytucjami
- Pominąć dokumenty z zakresu ochrony środowiska lub planowania przestrzennego

Co w trakcie pandemii?

- Bez zmian

Na jakim etapie?

- Jak najwcześniej

JAKOŚCIOWE METODY BADAŃ RYNKU

W jakim celu?

- Poznanie zwyczajów i poglądów określonych grup mieszkańców
- Postawienia tez do dalszych badań

Jak odnieść sukces?

- Dobierając odpowiednie grupy (niekoniecznie reprezentatywne)
- Układając odpowiedni scenariusz (od ogółu do szczegółu)
- Weryfikując wyniki „twardymi” metodami

Jakie błędy można popełnić?

- Doprowadzić do konfrontacji
- Badań osoby skrajnie niechętne zmianie
- Wprowadzić mylnie pojęcie reprezentatywności lub zakładać reprezentatywność

Co w trakcie pandemii?

- Możliwe robienie on-line
- Rekrutacja kwestionariuszowa

Na jakim etapie?

- W zasadzie na każdym

ILOŚCIOWE METODY BADAŃ RYNKU

W jakim celu?

- Weryfikacja określonych tez lub poznanie zwyczajów i poglądów ogółu społeczeństwa

Jak odnieść sukces?

- Przygotowując kwestionariusze w oparciu o badania jakościowe i dobrą definicję problemów
- Dbając o reprezentatywność próby

Jakie błędy można popełnić?

- Brak koncepcji co badać, tez badawczych
- Nie przewidzenie ważnych zależności, ograniczenie się do niepełnej kafeterii odpowiedzi
- Pozyskanie „wymówek”, a nie motywacji

Co w trakcie pandemii?

- Więcej form internetowych i telefonicznych
- Zaniechanie wywiadów domowych oraz dzienniczków podróży
- Ograniczona możliwość zbierania opinii nie odnoszących się do specyficznego „tu i teraz”

Na jakim etapie?

- Na każdym, najbardziej w fazie 1 (eksploracja) i 3 (eksplantacja, weryfikacja tez)

KONSULTACJE SPOŁECZNE

W jakim celu?

- Prowadzenie dialogu z kluczowymi interesariuszami – słuchanie, ale również mówienie
- Poznanie zwyczajów i poglądów określonych grup mieszkańców

Jak odnieść sukces?

- Odpowiednio angażując różne grupy (mieszkańcy, NGO, urzędnicy, decydenci), szanując rolę każdej z nich
- Pozwalając wypowiedzieć się każdemu, nie dając się zakrzyczyć – np. stoliki

Jakie błędy można popełnić?

- Wprowadzić mylnie pojęcie reprezentatywności
- Szukać na siłę 100% konsensusu
- Pominąć informację zwrotną (dialog!)

Co w trakcie pandemii?

- Możliwość robienia zdalnie

Na jakim etapie?

- Na każdym

EKSPERTYZY PRAWNE

W jakim celu?

- Określenie wykonalności niektórych rozwiązań

Jak odnieść sukces?

- Definiując jasno problem
- Wymagając doradztwa prawnika specjalizującego się w danym obszarze

Jakie błędy można popełnić?

- Pominąć i uzyskać rekomendacje zbyt ogólne i nieoperacyjne

Co w trakcie pandemii?

- Bez zmian

Na jakim etapie?

- Głównie – planowania środków, ale to nie jest zasada

EKSPERTYZY ŚRODOWISKOWE

W jakim celu?

- Minimalizacji wpływu SUMP na środowisko

Jak odnieść sukces?

- Formułując problemy i cele środowiskowe już na początku
- Uwzględniając kryteria środowiskowe na każdym etapie

Jakie błędy można popełnić?

- Sprowadzając je do procedury formalnej

Co w trakcie pandemii?

- Dystans do danych aktualnych, ale też ciekawe dane w warunkach zmniejszonego ruchu

Na jakim etapie?

- Na każdym

ANALIZY STATYSTYCZNE I GEOPRZESTRZENNE

W jakim celu?

- Uzmysłowanie sobie skali określonych zjawisk

Jak odnieść sukces?

- Jasno i wcześnie precyzując zasób wiedzy do zgromadzenia i przeanalizowania

Jakie błędy można popełnić?

- Zapomnieć o obowiązku zgromadzenia przez wykonawcę ważnych, lecz żmudnych do pozyskania danych

Co w trakcie pandemii?

- Bez zmian

Na jakim etapie?

- Głównie analizy i planowania środków

PROGNOZOWANIE I MODELOWANIE POPYTU

W jakim celu?

- Weryfikacji wzorców zachowań
- Odzworowywania różnych zmian w systemie transportowym
- Porównanie potencjalnych efektów realizacji różnych scenariuszy inwestycji (głównie infrastrukturalnych)

Jak odnieść sukces?

- Posługując się modelem ruchu przy lokalizowaniu obwodnic, nowych korytarzy transportowych, węzłów przesiadkowych

Jakie błędy można popełnić?

- Oceniając działania, których modele „nie znają”
- Ocena inwestycji w oderwaniu od podejmowanych działań „miękkich” (promocyjne, edukacyjne i regulacyjne)

Co w trakcie pandemii?

- Nie wykonywać pomiarów ruchu, bazować na danych sprzed pandemii

Na jakim etapie?

- Najlepiej na wszystkich

ANALIZA WIELOKRYTERIALNA

Preferowana
względem
CBA/AKK

W jakim celu?

- Metodyczny wybór najlepszego wariantu

Jak odnieść sukces?

- Uwzględniając istotne zróżnicowanie wariantów, w tym kryteria środowiskowe, bezpieczeństwa, zrównoważonego rozwoju
- Wspierając eksperymentami i pilotażami oraz modelowaniem

Jakie błędy można
popęłnić?

- Pominąć obiecujące warianty
- Pominąć istotne oddziaływanie – zwłaszcza w przypadku działań miękkich

Co w trakcie pandemii?

- Bez zmian, poza trudnościami z pozyskaniem niektórych działań wejściowych

Na jakim etapie?

- Selekcji scenariuszy

EKSPERYMENTY

W jakim celu?

- Zmiana myślenia społeczności lokalnej
- Pokazanie rozwiązań alternatywnych

Jak odnieść sukces?

- Jasno i wcześnie przedstawić planowane działanie, zadbać o promocję eksperymentu (np. po przez wydarzenie)

Jakie błędy można popełnić?

- Wybór złego okresu do przeprowadzenia eksperymentu, brak wcześniejszej informacji - element zaskoczenia dla społeczności lokalnej

Co w trakcie pandemii?

- Ograniczona możliwość realizacji

Na jakim etapie?

- W zasadzie na każdym

COVID A METODYKA

Szanse

Łatwość
eksperymentowania i
przyspieszania dobrych
strategii

Trudność z badaniem
„normalności” – zarówno
opinie, jak i twarde mogą się
zmieniać z tygodnia na
tydzień, i nie mieć waloru

Trudność realizacji
wywiadów domowych
i klasycznych focusów

Zagrożenia

COVID – SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

Szanse

Docenienie dobrego planowania przestrzennego

Potencjał redukcji zapotrzebowania na transport

Zauważenie potrzeby budowy przepustowości transportu publicznego

Boom rowerowy

Oslabienie finansów publicznych

Niepewność co będzie jutro

Strach przed transportem publicznym

„Zapomnienie” o emisji i jakości powietrza, przy jednoczesnej ich ważnej roli

Dziwne postulaty (np. bezpłatne parkowanie)

Zagrożenia

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

WOLAŃSKI

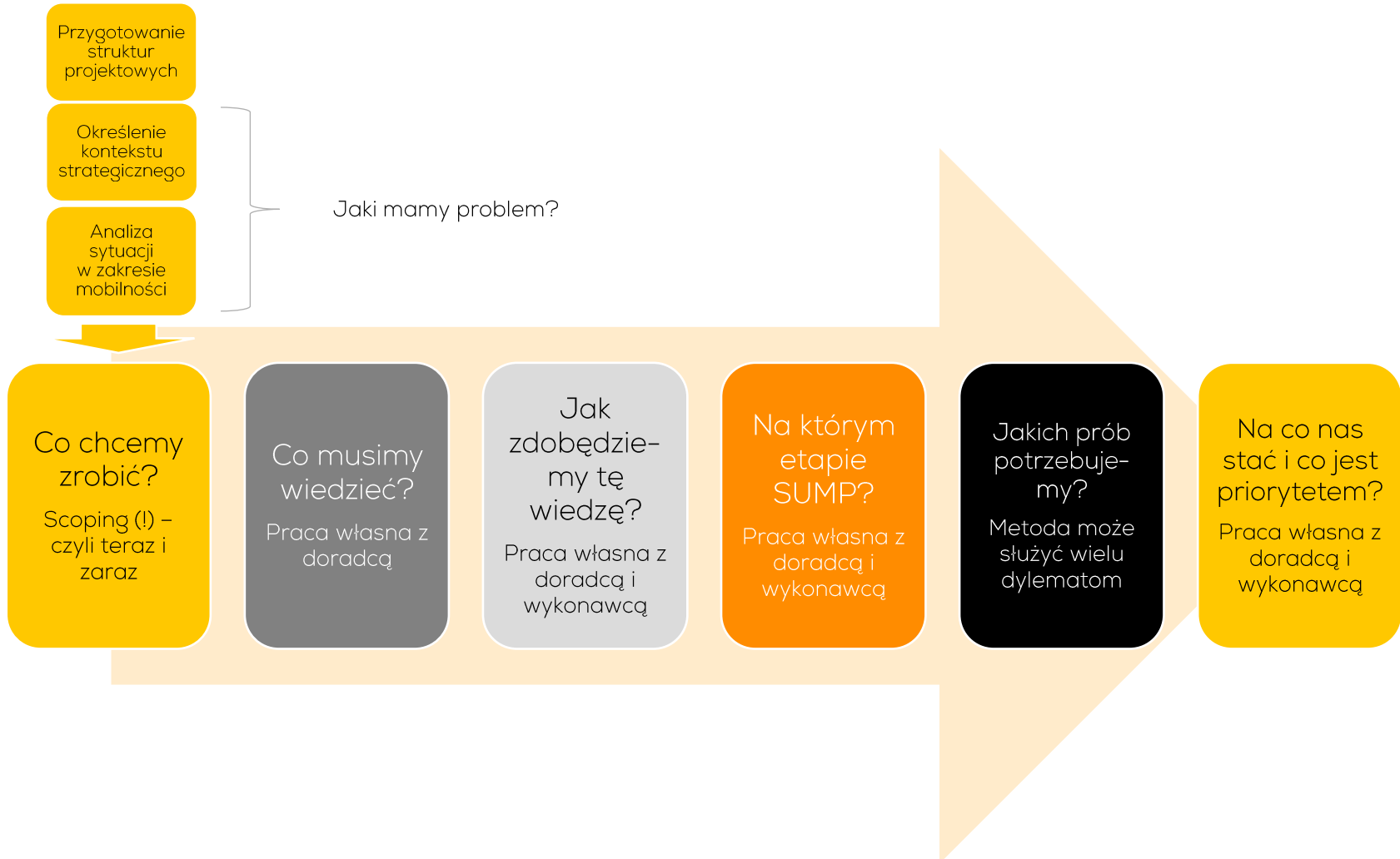

PRZYKŁADY DOBORU METODYKI DO KONKRETNÝCH WYZWAŃ ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI WYNIKAJĄCYCH ZE SCOPINGU

Mateusz Zaremba, Michał Wolański

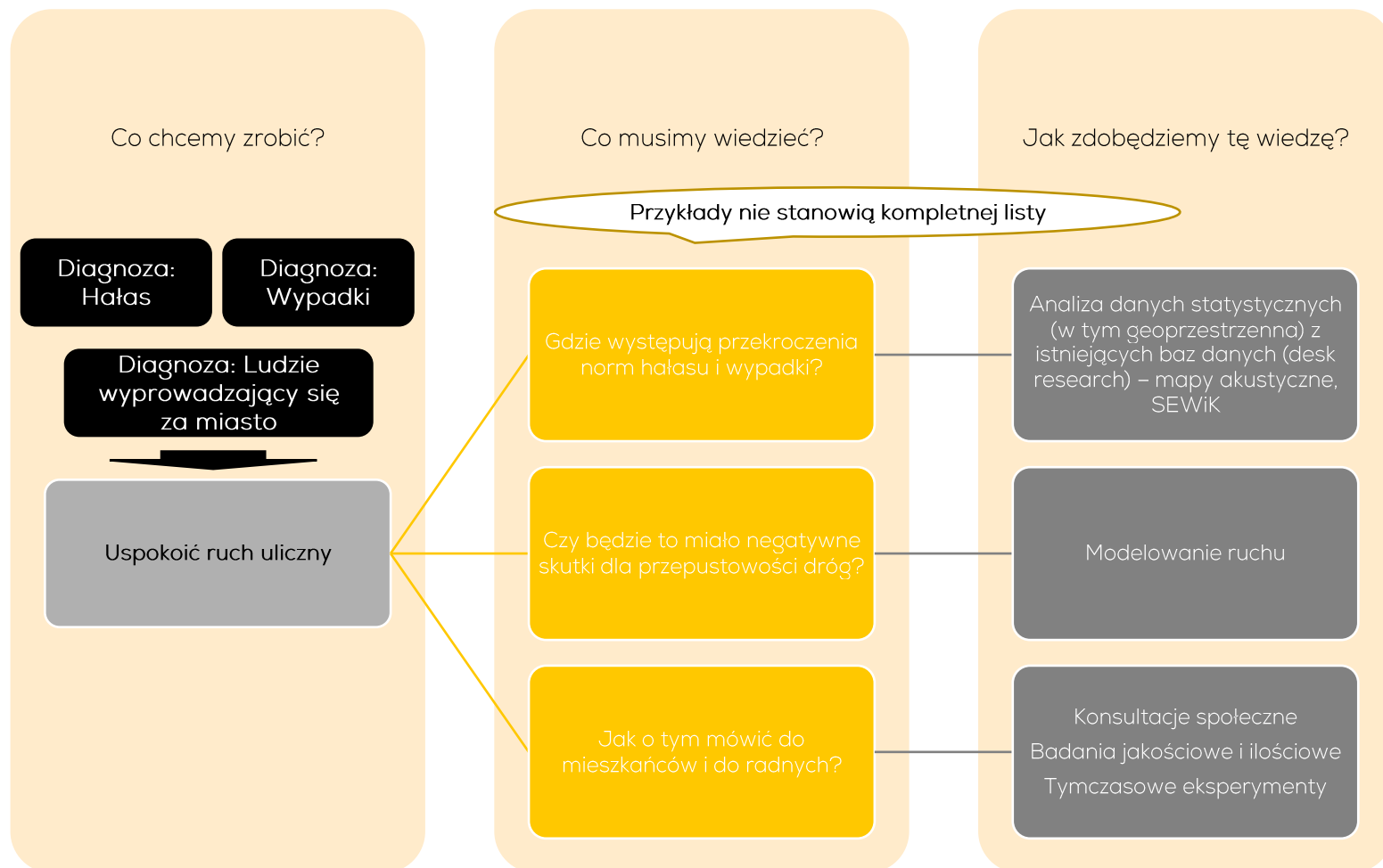

SCHEMAT DOBORU METODYKI

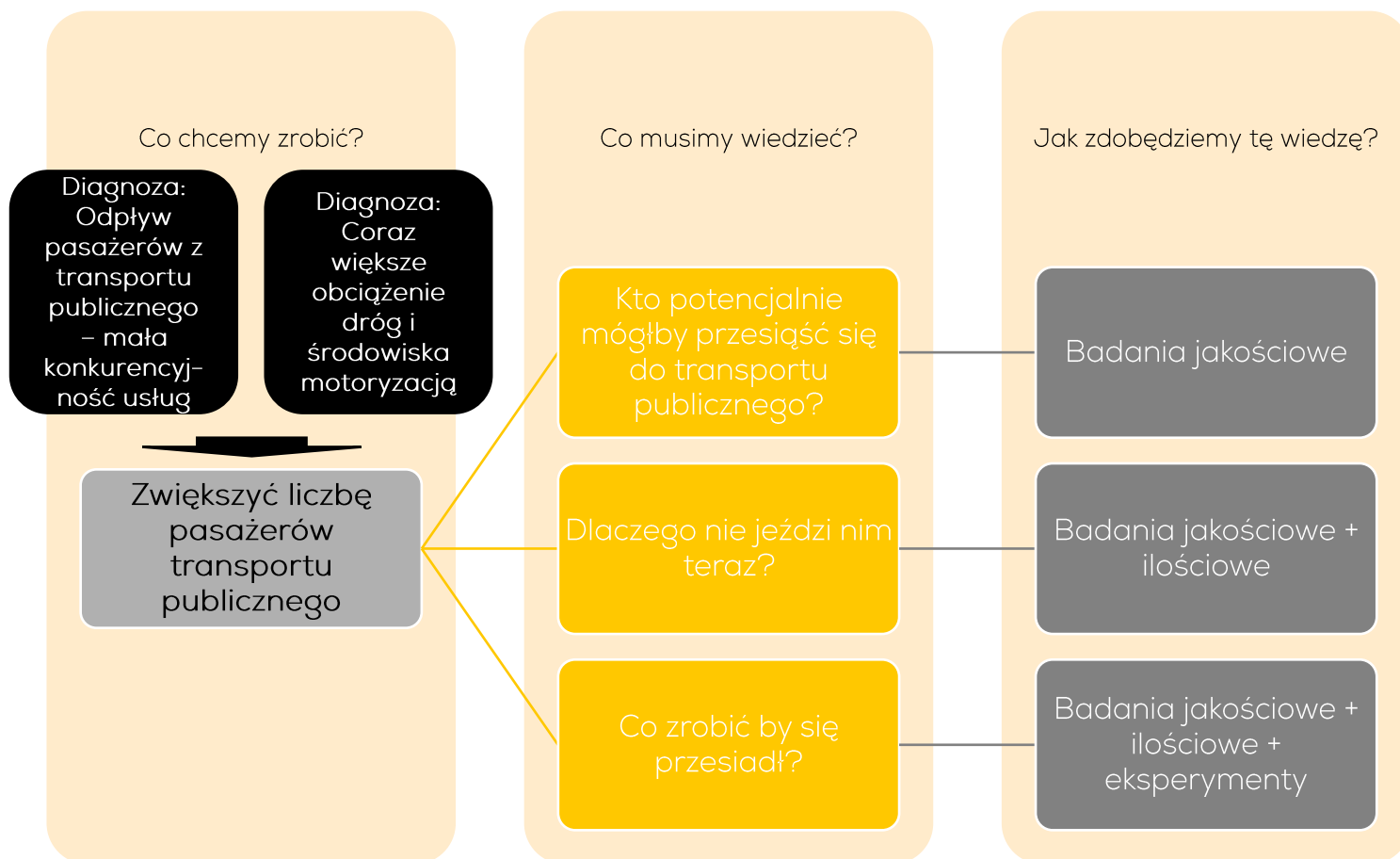
SCHEMAT DOBORU METODYKI – USPOKOJENIE RUCHU

+ w której fazie
SUMP?
+ na jakich
próbach?

SCHEMAT DOBORU METODYKI – ZACHĘCENIE LUDZI DO WYBIERANIA TRANSPORTU PUBLICZNEGO

+ w której fazie
SUMP?
+ na jakich
próbach?

UWAGI

Dobór metodyki do pytań i etapów może i powinien być elementem oferty merytorycznej wykonawcy SUMP
– dlatego zachęcamy do przetargów z oceną ofert merytorycznych

Nie na wszystko może nas być stać – stąd ważne są priorytety

Warsztat scopingowy jest punktem wyjścia do wyboru metodyki

WOLAŃSKI

NASTĘPNE KROKI W PROJEKCIE – PODSUMOWANIE

dr Michał Wolański, Mateusz Zaremba

WNIOSKI

Przed udzieleniem zamówienia publicznego musimy określić minimalną metodykę SUMP wraz z wielkością prób

Określenie minimalnej metodyki wymaga zdefiniowania priorytetowych problemów decyzyjnych

Metody powinny służyć pozyskaniu konkretnych informacji, na określonych etapach projektu

W toku przetargu możliwe są zmiany metodyki (jeśli przewidzimy kryteria jakościowe) i zmiany w przyporządkowaniu metod do etapów – jeśli przewidzimy merytoryczną ocenę ofert

W toku realizacji umowy na wykonanie SUMP możliwe są zmiany w przyporządkowaniu metod do etapów – pod warunkiem zachowania łącznej pracochołności w obrębie umowy i jej rozliczanych etapów

DALSZE KROKI W PROJEKCIE

Warsztaty scopingowe –
określenie kluczowych
problemów SUMP oraz obszaru
geograficznego

Q1 2020 (jeśli nie ma problemu z finansowaniem),
ew. Q2 2020 (jeśli jest problem z finansowaniem)

Przygotowanie specyfikacji
SUMP

Q1 2020 (jeśli nie ma problemu z finansowaniem),
ew. Q2 2020 (jeśli jest problem z finansowaniem)

KOLEJNE WEBINARIA

Grudzień
2020

- Konsultacje społeczne

Styczeń
2021

- Budowa logiki zmiany / interwencji, definiowanie i ocena scenariuszy SUMP

Luty
2021

- Rola SUMP w polityce rozwoju i procedura uchwalania SUMP

Marzec
2021

- Monitoring i ewaluacja SUMP

LINK DO ANKIETY

<https://ankieta.cupt.gov.pl/index.php/228689?lang=pl>

Osoby uczestniczące tylko w webinarium – prośba o wypełnienie teraz

Osoby uczestniczące w warsztatach – prośba o wypełnienie po warsztatach

WOLAŃSKI

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

